

О.Сіренко. Екологічна приуроченість деревостанів з участю сосни кедрової європейської (*Pinus cembra* L.) в Українських Карпатах

Деревостани з коефіцієнтом зволоження – 3 (вологі умови) – займають 99% площі, з коефіцієнтом 4 (сирі) – 1%.

1. Пастернак П.С. Лісові ґрунти Українських Карпат. – Ужгород: Карпати. – 1967. – 310 с.
2. Українські Карпати / М.А.Голубець, А.Н.Гаврусевич, І.К.Загайкевич та ін. – К.: Наукова думка. – 1988. – 300 с.
3. Природа Украинской ССР. Почвы / Н.Б.Бернардер, И.Н.Гоголев, Д.И.Ковалишин и др. – К.: Наукова думка. – 1986. – 420 с.
4. Біорізноманіття Карпатського біосферного заповідника. Ґрунтовий покрив / С.П.Позняк та ін. К.: Наукова думка. – 1997. – 350 с.
5. Біорізноманіття Карпатського біосферного заповідника. Клімат / В.П.Брусак та ін. К.: Наукова думка. – 1997. – 300 с.
6. Contini L., Laverelo Y. Le Pin cembro (*Pinus cembra* L.). – 1982. – 400 p.
7. Редкие и исчезающие виды природной флоры СССР, культивируемые в ботанических садах и других интродукционных центрах страны / Под ред. П.И.Лашина. – М.: Наука. – 1983. – 500 с.
8. Судаčkова Н.Е., Расторгуева Е.Я., Коловский Р.А. Физиология подроста кедрa: исследование в кедровнике Западного саяна. – М.: Наука. – 1967. – 360 с.

Oksana Sirenko

THE ECOLOGICAL CHARACTERISTIC OF WOOD WITH *PINUS CEMBRA* L. IN UKRAINIAN CARPATHIAN

In this article was described ecological character of wood with *Pinus cembra* L. in Ukrainian Carpathian. Was described a temperature factors, mountains parametrs, precipitation, soil in virgin forest with *Pinus cembra* L.

Вікторія Гнєзділова

НАРОДНОГОСПОДАРСЬКЕ ЗНАЧЕННЯ ДЕНДРОФЛОРИ ПОКРИТОНАСІННИХ ПЕРЕДКАРПАТТЯ

Використання деревних рослин у народному господарстві багатогранне. Перш за все – це деревина для забезпечення потреб всіх галузей будівництва. В результаті аналізу культивованої дендрофлори покритонасінних Передкарпаття види об'єднано в групи за їх народногосподарським значенням (табл. 1).

З умовно виділених 10 важливих народногосподарських груп найбільша кількість видів (77) має деревноресурсне значення.

У господарстві також широко використовують рослини, які у своїй корі містять дубильні речовини та барвники. Таких видів нараховується відповідно 27, або 20,6% та 22, або 16,8%. Дубильні речовини застосовуються, в основному, для дублення шкіри, а барвники – для зафарбовування тканин, напоїв та ін.

Таблиця 1. Основні групи деревних рослин за їх народногосподарським значенням

Групи	Основні види	Всього	% від заг. кількості
1. Харчові	Агрус відхилений, виноград справжній, вишня звичайна, груша звичайна, горіх волоський, яблуня домашня, шовковиця біла та чорна, чорниця, каштан істівний.	55	42,0
2. Медоносні	Робінія звичайна, аморфа кушова, липа серцелиста та широколиста, яблуня домашня, чубушник звичайний, груша звичайна	40	30,5
3. Лікарські	Береза повисла та пухнаста, бузина чорна, крушина ламка, дуб звичайний, горіх волоський, калина звичайна, липа серцелиста, обліпіха крушиновидна	42	32,1
4. Ефіроолійні	Гісоп лікарський, бузок звичайний, шипшина собача, липа серцелиста, бук лісовий, ліщина звичайна, бруслина європейська	17	13,1
5. Вітаміноносні	Актиніда коломікта, лимонник китайський, барбарис звичайний, ірга канадська, гіркокаштан звичайний, обліпіха крушиновидна, шипшина собача, смородина чорна	20	15,3
6. Цукрові	Дуб звичайний, дуб монгольський, дуб скельний, береза пухнаста, гіркокаштан звичайний, горобина звичайна, обліпіха крушиновидна, горіх волоський, вільха сіра, крушина ламка	27	20,6
7. Барвники	Дрік красильний, крушина ламка, ліщина звичайна, вільха чорна, горіх волоський, горіх манджурський, горіх сірий, клен гостролистий, скумпія американська	22	16,8
8. Живі огорожі	Бірючина звичайна, глід одноматочковий, глід криваво-червоний, глід крупноколочковий, глід округлолистий, глід п'ятиматочковий, бузина чорна, граб звичайний, жимолость татарська, калина звичайна, свидина криваво-червона, самшит вічнозелений, бузок китайський, бузок східнокарпатський, спірея Вангутта, будлея черволиста	67	51,1
9. Посадки в ярах, на гірських схилах	В'яз дрібнолистий, вільха сіра, дерен, жимолость татарська, карагана дерев'яниста, клен ясенелистий, ліщина звичайна, маслинка вузьколиста, обліпіха крушиновидна, робінія псевдоакація, слива колюча, смородина золотиста	22	16,8
10. Деревинні	Бук лісовий, дуб звичайний, дуб скельний, дуб червоний, дуб північний, ясен звичайний, софора японська, тополя берлінська та канадська, липа серцелиста, липа широколиста, клен гостролистий, клен несправжньо-платановий, граб звичайний, горіх волоський, горіх манджурський, горіх сірий, горіх чорний, робінія псевдоакація, береза жовта, береза вишнева, береза ребриста, береза Ермана, береза пухнаста, береза бородавчата, в'яз шорсткий	77	58,7

Широкого застосування в зеленому будівництві та лісовому господарстві набули рослини, що використовуються для створення живих огорож та для закріплення ярів, балок, гірських схилів. У складі культивованої дендрофлори покритонасінних Передкарпаття вони займають значну частку, відповідно 51,1% (67 видів) і 16,8 (22 види). Переважна більшість цих видів переносить стрижку і формування крони, а їх коренева система добре розвинена, закріплює схили із змитим ґрунтом для запобігання ерозії.

Харчосмакова та кондитерська промисловість використовує харчові рослини. Цю чисельну групу – 55 видів, або 42,0% складають рослини з їстівними плодами, з яких виготовляють компоти, варення, соки, джеми, вина. Плоди також консервують і вживають у сирому вигляді. Велика кількість рослин цієї групи входить до складу медоносних – 40 видів, або 30,5%. Серед медоносних найбільшу цінність мають різні види лип, а також представники родини Rosaceae та Fabaceae.

У парфумерній промисловості використовуються ефірні олії, отримані з квітів та плодів переважно красиво-квітучих та запашних рослин. Їхня частка у складі культивованої дендрофлори покритонасінних Передкарпаття становить 13,1%, або 17 видів.

Народна, а з недавнього часу і офіційна, медицина у своїй практиці широко використовує лікарські рослини для лікування різних видів захворювань і вітаміноносні – для підсилення імунітету та підтримання організму в зимово-весняний період. З лікувальною метою використовують різні частини рослин – пагони, корені, кору, листя, цвіт, плоди. З них виготовляють напої, чаї, настоянки, настої, відвари та ін. Лікувальні чаї та напої переважно варять із вітаміноносних рослин, багатих на вітаміни А, С, Р.

Можна зробити висновок, що деревні рослини знайшли своє широке використання у різноманітних галузях народного господарства, які вимагають практичної реалізації.

1. Деревья и кустарники, культивируемые в УССР. Покрытонасенные / Под ред. Н.А.Кахио. – К.: Наук. думка, 1986. – 719 с.
2. Качалов А.А. Деревья и кустарники. – М.: Лесная промышленность, 1970. – 480 с.
3. Щепотьев Ф.Л. Дендрология. – К.: Вища школа, 1980. – 287 с.

Victoria Gnezdilova

THE USAGE OF CULTIVATED ANGIOSPERM DENDROFLORA OF PRECARPATIAN REGION IN THE NATIONAL ECONOMY

As a result of our research work 10 groups of plants were formed. The largest and most important group consists of woody plants. Besides that many plants are used in the medicine, food, confectionary industries, perfumery, horticulture and so on. Woody plants are widely used in different branches of national economy.